

Попова Т.І., Парфанюк П.С., гр. ДІТ-ПОТ23мг
СИМВОЛІКА УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ФОРМИ

*Навчально-науковий інститут “Українська інженерно-педагогічна академія”
Харківського національного університету ім. В. Н. Каразіна,
м. Харків, Україна*

Нашивки на рукавах військових можуть розповісти про них набагато більше, ніж просто вказати на приналежність до певного полку чи батальйону. Зібрали нетривіальні шеврони української армії та пояснюємо, звідки на них взялися і що означають галки, морські коники та дракони. Нашивки на формі військових — шеврони й нарукавні знаки — часто плутають. ЗСУ розробляє і затверджує нарукавний знак у формі щита: він головний та офіційний. Шеврон — це вже додаток, тобто також нашивка (з двох смужок V-подібної форми), яка містить уточнюючу інформацію про певні категорії військовослужбовців.

Так, у ЗС України шеврони є лише в сержантського складу, і носять їх на погонах. За їхньою кількістю розпізнають звання — молодший сержант, сержант та старший сержант. Але назва «шеврон» більше прижилася, тож її часто використовують для позначення будь-якої нашивки. Військові нарукавні знаки з'явилися лише у ХІХ столітті. До цього військову частину впізнавали за кольором форми, яка була досить яскравою — червоною, синьою, зеленою. Але озброєння розвивалося, і згодом поцілити у солдата можна було вже з більшої відстані, тому форму почали робити захисного кольору (хакі). Тож одна з основних функцій нашивок — відрізнити своїх від чужих на відстані.

Через це в нарукавному знаку використовують не більше чотирьох кольорів та не більше чотирьох знаків чи символів — щоб не складно було роздивитися нашивку неозброєним оком. Інформація на такому знаку вказує на приналежність до певного формування (підрозділу, військової частини, з'єднання) і розповідає про його призначення та особливості діяльності (сухопутні війська, повітряні сили, морська піхота).

Плутанина з термінами «шеврон» та «нарукавний знак» почалася після революції 1917 року. Біла гвардія для ідентифікації різних угруповань своєї армії використовувала саме шеврони у класичному розумінні — косі нашивки різних кольорів, і це були її єдині розпізнавальні знаки. Згодом, коли армія почала

застосовувати для розрізнення вже нарукавні знаки, їх теж за звичкою продовжили називати шевронами. Після проголошення незалежності українська армія відмовилася від радянських нарукавних знаків і стала створювати власні. Нові емблеми мали бути ближчими до європейських зразків, але чітких вказівок, що та як зображати, не існувало аж до 2018-го.

І лише останні роки при розробці емблем українські військові керуються офіційними «Методичними рекомендаціями щодо окремих питань розвитку і впровадження військової символіки у ЗСУ». Методичка забороняє зображати на військових нашивках ікони або інші релігійні символи. Не дозволяється також поєднувати в одній композиції зразки озброєння і військової техніки різних історичних періодів – як «джавелін» із шаблею, наприклад. Не затвердять портрет відомого діяча і не дозволять написати його ім'я, навіть якщо на честь нього названо підрозділ. На нарукавних знаках у принципі не рекомендують розміщувати написи – краще окремою нашивкою.

Емблеми розробляють у двох варіантах: у захисних кольорах до польового однострою та повноколірний для всіх інших випадків. Але крім офіційних нарукавних знаків існують неофіційні, які за звичкою теж називають шевронами, або moral patches. Ці неформальні нашивки свідчать у першу чергу про почуття гумору їхніх власників. Військові можуть носити такі патчі лише в польових умовах, а в місцях постійної дислокації, тобто на території військових частин, вони заборонені. Розповідаємо детальніше про деякі як офіційні нарукавні знаки, так і патчі для своїх.

Головна відмінність нових шевронів Збройних сил України в тому, що в їхній основі лежить стилізований тризуб. Він став оновленим символом ЗСУ. Під час створення нових нашивок розробники взяли до уваги знаки Української Народної Республіки та Західноукраїнської Народної Республіки.

Найчисленніший самостійний вид Збройних сил України, головний носій їх бойової могутності, призначений для ведення бойових дій переважно на суходолі

Рис.1 – Нарукавний знак

Рис.2 – Беретний знак

Повітряні сили Збройних сил України – це вид збройних сил у складі Збройних сил України, який має на озброєнні винищувальну, бомбардувальну і транспортну авіацію, а також зенітні ракетні війська і радіотехнічні війська.

Повітряні сили у цьому вигляді були створені у 2004 році шляхом об'єднання двох видів: Військовоповітряних сил та Військ протиповітряної оборони України.

Рис.1 – Нарукавний знак

Рис.2 – Знак на киль

Рис.3 – Беретний знак

Літаків

Військово-морські сили Збройних сил України – це вид збройних сил України, призначений для захисту суверенітету і державних інтересів України на морі, розгрому угруповань ВМС противника у визначених військово-морських зонах самостійно та у взаємодії з іншими видами Збройних сил України, сприяння Сухопутним військам Збройних сил України на приморському напрямку.

Військово-морські сили Збройних сил України - призначені для стримування, локалізації та нейтралізації збройного конфлікту, а за необхідності – припинення збройної агресії з моря як самостійно, так і у взаємодії з іншими видами Збройних сил України, військовими формуваннями та правоохоронними органами відповідно до Конституції України законами України та іншими нормативно-правовими

актами, виходячи з принципів міжнародного права та загальних засад військового мистецтва.

Рис.4 – Нарукавний знак Рис.5 – Беретний знак

Сили спеціальних операцій Збройних сил України – це окремий рід сил у складі Збройних сил України, до складу якого входять частини спеціального призначення та підрозділи інформаційно-психологічних спеціальних операцій, що комплектуються спеціально навченими фахівцями, які мають спеціальні можливості у сферах розвідки, прямих акцій та військової підтримки для виконання складних, небезпечних, інколи політично чутливих операцій, що проводить командування ССО.

Рис.6 – Нарукавний знак Рис.7 – Емблема Сил спеціальних операцій Збройних сил України Рис.8 – Беретний знак

Сили територіальної оборони – це окремий рід сил ЗСУ, на який покладається організація, підготовка та виконання завдань територіальної оборони. Безпосереднє керівництво територіальною обороною здійснюється Головнокомандувачем ЗСУ через Командувача Сил територіальної оборони.

Рис.9 – Логотип (емблема) Сил територіальної оборони України

Література:

1. «Наукавні знаки Збройних сил України» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>
2. «Морські коники, дракони та бобри: що означають шеврони українських військових» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://tsn.ua/ukrayina/feniksi-drakoni-ta-borsuki-scho-oznachayut-shevroni-ukrayinskihviyskovih-2154070.html>